

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84607,Plebanski-Jozef-Adam-Feliks.html>
2022-10-03, 17:38

Plebański Józef Adam Feliks

PLEBAŃSKI Józef Adam Feliks (4 XII 1887, Wilno – 23 X 1967, Warszawa), radiotechnik, wynalazca. Syn Franciszka, ziemianina, i Stanisławy z Plebańskich.

Po ukończeniu gimnazjum w Warszawie (1906) studiował elektrotechnikę w Technische Hochschule w Berlinie-Charlottenbourgu (prof. A. Slaby) i w 1911 uzyskał dyplom inżyniera elektryka. Pracował w fabryce wyrobów metalowych „Rohn-Zieliński”, a następnie w warszawskiej filii firmy „Siemens-Halske”. Powołany w 1914 do rosyjskiej łączności wojskowej, był instruktorem w Wojskowej Szkole Elektrotechnicznej w Petersburgu (1915–19), gdzie zetknął się z wybitnymi radiotechnikami rosyjskimi: S.M. Aisensteinem, W.I. Bażenowem, D.M. Sokolcowem i W.K. Zworykiem. Został wybrany na członka rzeczywistego Rosyjskiego Tow. Radioinżynierów.

W 1920 wrócił do Warszawy i założył Tow. Radiotechniczne „Radiopol”, które weszło do utworzonego w 1923 Polskiego Tow. Radiotechnicznego, przekształconego w 1928 w Polskie Zakłady Marconi. P. był jego dyrektorem technicznym. Przedsiębiorstwa te były pierwszymi w Polsce wytwórniami sprzętu radiotechnicznego, zatrudniającymi wybitnych specjalistów (m.in. Sokolcowa, J. Groszkowskiego, S. Manczarskiego). P. zajmował się głównie projektowaniem i nadzorem montażu radiostacji, w tym pierwszej polskiej (próbnej) stacji radiofonicznej w Warszawie (1925), stacji nadawczych Polskiego Radia w Wilnie i we Lwowie oraz największej i najnowocześniejszej wówczas w Europie (120 kW) „transatlantyckiej” radiostacji w Raszynie k. Warszawy (1931).

P. należał do najpłodniejszych polskich wynalazców w tej dziedzinie. Uzyskał ok. 200 patentów, także zagranicznych, m.in. na nowy typ „anteny filtrującej” (1925, nr 2933 i 2965;

zastrzeżone także w Niemczech, Francji, Wielkiej Brytanii i USA), osiągnięcie wysokiej próżni za pomocą wielokrotnego rozpylania (1927, nr 7345), wzmacniacz lampowy (1933, nr 23484), radiowe urządzenie nadawcze (1934, nr 32088) oraz wspólnie z Bażenowem na nowy system anten nadawczych i odbiorczych (patent brytyjski 1925, nr 23860). Był też doradcą patentowym w Inst. Radiotechnicznym w Warszawie. Podczas okupacji Polskie Zakłady Marconi działały pod nadzorem niemieckim. Po wojnie nie funkcjonowały. P. po krótkiej pracy w Państwowym Inst. Telekomunikacji przeszedł na emeryturę i pisał artykuły w „Kwartalniku Telekomunikacyjnym” oraz w „Przeglądzie Telekomunikacyjnym”. Popularyzował zagadnienia związane z radiotechniką już przed wojną, m.in. przekładając na język polski wydawnictwa zagraniczne, wygłaszając odczyty i audycje radiowe, organizując wystawy i pokazy. Działał też w różnych organizacjach, m.in. był założycielem w 1921 Stow. Radiotechników Polskich (1925–26 prezesem).

Z małżeństwa z Heleną z Rosińskich miał synów: Jerzego – profesora w Inst. Fizyki Teoretycznej PAN – i Jana, teletechnika.

PSB (J. Kubiowski); SBTP (R.W. Pac); SPPT (J. Kubiowski).

Historia elektryki polskiej, t. 1, Warszawa 1976; „Przegląd Telekomunikacyjny” 1968, s. 375.

Bolesław Orłowski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)